

УДК 351.82:64:342.25(477)

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-3\(9\)-194-207](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-3(9)-194-207)

Гончарук Наталія Трохимівна доктор наук з державного управління, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування, Навчально-науковий інститут державного управління Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», проспект Дмитра Яворницького, 119, м. Дніпро, 49005, тел.: (067) 633-45-45, <https://orcid.org/0000-0002-2681-6687>

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНСЬКИХ МІСТ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Анотація. Дослідження присвячено проблемі удосконалення управління розвитком житлово-комунального господарства українських міст в умовах децентралізації. Обґрунтовано, що галузь ЖКГ має життєво важливе значення як для населення міста, так і для функціонування його господарства, оскільки задовольняє комунально-побутові потреби підприємств, установ та організацій.

Здійснено аналіз сучасного стану управління розвитком житлово-комунального господарства міст в Україні. Аналіз показав, що житлово-комунальна галузь міста значно відстала від інших інфраструктурних галузей, характеризується наявністю низки системних проблем, а також, що в умовах воєнного стану криза житлово-комунального господарства продовжує все більше поглиблюватися і загострюватися. Проаналізовано нормативно-правові засади функціонування та розвитку житлово-комунального господарства в Україні та на рівні міста, акцентовано увагу на необхідності внесення змін до існуючих та прийняття низки нових актів законодавства у зв'язку з процесами децентралізації влади та розширенням повноважень органів місцевого самоврядування. Охарактеризовано житлово-комунальне господарство як об'єкт управління та визначено організаційну структуру та суб'єкти управління житлово-комунальним господарством. Встановлено, що існуюча система управління житлово-комунальним господарством потребує модернізації, нових підходів, впровадження нових механізмів та інноваційних інструментів управління галуззю як в цілому, так і на рівні міста.

Обґрунтовано, що модернізація галузі ЖКГ може бути ефективною лише шляхом удосконалення чинного законодавства у сфері житлово-комунального господарства; проведення кардинальних змін у системі ЖКГ

міста; удосконалення управління цією сферою, в тому числі шляхом здійснення процесів подальшої децентралізації, посилення ролі місцевого самоврядування та більш широкого залучення населення до прийняття рішень щодо розвитку галузі, вдосконалення кадрового забезпечення. Зазначено, що для удосконалення управління розвитком ЖКГ міста та підвищення його ефективності необхідно забезпечити використання всього комплексу механізмів управління, а саме: організаційно-правових механізмів забезпечення розвитку ЖКГ; координаційних механізмів діяльності різних суб'єктів галузі; фінансово-економічних механізмів та механізмів кадрового забезпечення. Визначено основні напрями удосконалення управління розвитком ЖКГ українських міст.

Ключові слова: міське самоврядування, житлово-комунальне господарство, органи місцевого самоврядування, місто, розвиток, удосконалення управління розвитком житлово-комунального господарства, децентралізація, реформування, механізми, інноваційні інструменти.

Goncharuk Nataliia Trokhymivna Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Professor of the Department of Public Administration and Local Self-Government, Educational and Scientific Institute of Public Administration of the Dnipro University of Technology, Dmytro Yavornytskyi Ave., 119, Dnipro, 49005, tel.: (067) 633-45-45, <https://orcid.org/0000-0002-2681-6687>

IMPROVING THE MANAGEMENT OF THE DEVELOPMENT OF HOUSING AND COMMUNAL SERVICES IN UKRAINIAN CITIES IN THE CONTEXT OF DECENTRALIZATION

Abstract. The study is devoted to the problem of improving the management of the development of housing and communal services in Ukrainian cities in the context of decentralization. It substantiated that the housing and communal services sector is of vital importance both for the city population and for the functioning of its economy, since it meets the utility needs of enterprises, institutions and organizations.

The article analyzes the current state of management of the development of housing and communal services in cities in Ukraine. The analysis shows that the housing and communal sector of the city has lagged far behind other infrastructure sectors, characterized by a number of systemic problems, and that under martial law the crisis of housing and communal services continues to deepen and exacerbate. The author analyzes the regulatory framework for the functioning and development of housing and communal services in Ukraine and at the city level, and emphasizes

the need to amend existing and adopt a number of new legislative acts in connection with the processes of decentralization of power and expansion of powers of local self-government bodies. The article characterizes housing and communal services as an object of management and defines the organizational structure and subjects of housing and communal services management. It established that the existing system of housing and communal services management requires modernization, new approaches, introduction of new mechanisms and innovative tools for managing the industry both in general and at the city level.

It is substantiated that the modernization of the housing and communal services sector can be effective only by improving the current legislation in the field of housing and communal services; making fundamental changes in the city's housing and communal services system; improving the management of this sector, including through the processes of further decentralization, strengthening the role of local self-government and wider involvement of the population in decision-making on the development of the sector, and improving staffing. It is noted that in order to improve the management of the development of housing and communal services of a city and increase its efficiency, it is necessary to ensure the use of the entire range of management mechanisms, namely: organizational and legal mechanisms for ensuring the development of housing and communal services; coordination mechanisms for the activities of various industry entities; financial and economic mechanisms and personnel support mechanisms. The main directions for improving the management of the development of housing and communal services in Ukrainian cities are identified.

Keywords: local self-government, housing and communal services, local self-government bodies, city, development, improvement of housing and communal services development management, decentralization, reform, mechanisms, innovative tools.

Постановка проблеми. Впродовж останнього десятиліття широко обговорюються проблеми реформування житлово-комунального господарства (далі ЖКГ) як в цілому в Україні, так і на рівні окремого міста. Це пов'язано з тим, що житлово-комунальна галузь значно відстала від інших інфраструктурних галузей, характеризується наявністю низки системних проблем: нормативно-правових (недосконалість регулювання), організаційних (неефективність системи управління), економічних (монополізм, тарифи, пільги, субвенції, неплатежі), соціальних (соціальний захист, зайнятість), екологічних (забруднення навколишнього середовища) та ін. На сьогодні не створено умов, за яких житлово-комунальне господарство міста змогло б ефективно функціонувати та виконувати свою роль у підвищенні рівня і якості життя населення.

В умовах повномасштабної війни РФ та воєнного стану криза житлово-комунального господарства продовжує все більше поглиблюватися і загострюватися. Адже потрібно у надзвичайно складних умовах забезпечити відновлення та функціонування системи ЖКГ, житлового фонду, надання необхідних для мінімального забезпечення життєдіяльності цивільного населення житлово-комунальних послуг.

Саме тому на перший план виходить проблема удосконалення управління розвитком житлово-комунального господарства, як на рівні країни, так і на рівні міста, на основі впровадження інноваційних інструментів та ринкових механізмів при збереженні значної частини матеріальних активів галузі в державній та комунальній власності. Реформування житлово-комунального господарства, створення на всіх рівнях, у тому числі в українських містах, ефективної системи управління цією сферою потребує застосування системного, комплексного підходу й чітко визначених пріоритетів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливі аспекти реформування, модернізації та функціонування системи житлово-комунального господарства в Україні, у тому числі на рівні міста, знайшли своє відображення у роботах таких вітчизняних науковців, як : Д. Бізонич, Є. Градобоева, Б. Данилишин, І. Драган, Ю. Голодник, М. Мельникова, Н. Олійник, О. Тарасевич та інших. Однак, комплексність проблеми та сучасні умови господарювання зумовлюють необхідність подальшого наукового пошуку механізмів та інноваційних інструментів удосконалення управління розвитком житлово-комунального господарства міста в умовах децентралізації влади.

Мета статті – визначення основних напрямів, механізмів та інноваційних інструментів удосконалення управління розвитком житлово-комунального господарства українських міст в умовах децентралізації.

Виклад основного матеріалу. Сфера житлово-комунального господарства є важливою складовою вирішення завдань соціально-економічного розвитку міста, оскільки, по-перше, задовольняє першочергові потреби його жителів, а по-друге, забезпечує діяльність підприємств, установ та організацій, розташованих на його території.

У Енциклопедичному словнику житлово-комунальне господарство визначено як комплекс об'єктів та видів економічної діяльності, які забезпечують житлові та комунально-побутові потреби споживачів та створюють необхідні умови для нормальної життєдіяльності населення і функціонування населених пунктів. Зазначено, що ЖКГ об'єднує понад трьох десятків підгалузей, сучасний стан його є незадовільним як з позицій забезпечення споживачів відповідними послугами, так і стосовно його

фінансової ефективності, а законодавство у цій сфері та нормативно-правові акти локального рівня не повністю відповідають вимогам ЄС та Європейській хартії місцевого самоврядування [1, с. 179].

Сьогодні система житлово-комунального господарства більшості українських міст знаходиться в кризовому стані, характеризується як зношеністю основних фондів галузі, об'єктів і мереж комунальної інфраструктури, застарілістю технологій, незадовільним економічним станом комунальних підприємств, недостатнім рівнем оплати наданих комунальних послуг, хронічною збитковістю суб'єктів господарювання, що надають житлово-комунальні послуги, високим рівнем монополізації послуг, відсутністю дієвих реформ та ефективних взаємовідносин між суб'єктами житлово-комунальної інфраструктури, недосконалістю нормативно-правового регулювання функціонування галузі, так і значним руйнуванням багатьох підприємств та житлового фонду у зв'язку з розпочатою РФ повномасштабною війною проти нашої держави, великою залежністю від поставок електроенергії та газу тощо.

Наприклад, за даними Міністерства розвитку громад та територій України, спрацьованість основних фондів у сфері житлово-комунальних послуг (ЖКП) українських міст є в 1,5-2 рази вищою за середній показник по країні, застарілим є близько 70-80 % з майже 1 млрд. м² житлового фонду, 75 млн. м² житла є аварійними і непридатними для проживання [2].

Враховуючи це, потребують удосконалення та розвитку існуючі нині механізми формування фінансових ресурсів у галузі ЖКГ, що поряд з відсутністю реальної можливості у споживачів житлово-комунальних послуг впливати на їх якість, є на всіх рівнях значною перешкодою на шляху до підвищення рівня ефективності функціонування галузі ЖКГ і свідчить про не досить ефективну діяльність інституцій державного управління розвитком житлово-комунального господарства сучасної України [3].

Наявність зазначених вище проблем, на наш погляд, вимагає удосконалення управління розвитком житлово-комунального господарства міста на основі ринкових механізмів та інноваційних інструментів при збереженні значної частини матеріальних активів галузі в комунальній власності. В умовах децентралізації влади, воєнного та поствоєнного стану модернізація житлово-комунального господарства міста та створення ефективної системи управління ним потребують чіткого визначення пріоритетів і створення умов для його ефективного функціонування.

Житлово-комунальне господарство міста відрізняється від інших галузей. перш за все, характером виробництва і реалізації. Підприємства ЖКГ міста виробляють в основному неоднорідну продукцію - житлово-комунальні послуги, які займають одне з найважливіших місць серед інших послуг, що

надаються органами місцевого самоврядування. Зазначимо, що до складу ЖКГ міста входить велика кількість підгалузей, а саме: житлове господарство, теплопостачання, водопостачання та водовідведення, комунальна енергетика, міський електротранспорт, міський благоустрій, дорожнє господарство, санітарне очищення населених пунктів, їх озеленення, готельне господарство, ритуальне обслуговування, ремонтно-будівельне виробництво, ремонт та експлуатація ліфтового господарства, капітальне будівництво і власна промисловість, технічна інвентаризація основних фондів, проєктні, конструкторсько-технологічні та науково-дослідні роботи.

Також слід зазначити, що галузь ЖКГ має життєво важливе значення як для населення міста, так і для функціонування його господарства. Такі підгалузі ЖКГ, як водопровідно-каналізаційна, теплофікаційні служби, електростанції тощо покликані задовольняти не тільки потреби населення, а й комунально-побутові потреби підприємств, установ та організацій. Взагалі без розвиненої інфраструктури, яку створюють та забезпечують підприємства житлово-комунального господарства, неможливе існування будь-якого українського міста.

Розвиток ЖКГ міста нерозривно пов'язаний з розвитком житлового фонду. Погоджуємось з думкою професора І. Драгана, що основне функціональне призначення житлового господарства як підгалузі комунального господарства міста – це обслуговування житлового фонду міста, надання різноманітних комунальних послуг та виконання робіт безпосередньо в житлових будинках і на житлових масивах, здійснення ремонтно-будівельних та спеціалізованих робіт у житловому і нежитловому фонді міста та ін. [4]. До системи житлового господарства входять житлово-експлуатаційні та ремонтно-будівельні ділянки, що діють на території певного міста.

Разом з тим, враховуючи сучасні реалії, вважаємо, що ті трансформаційні процеси, що сьогодні відбуваються в економіці нашої країни в цілому і в соціально-економічному розвитку кожної території, у тому числі в умовах війни, справляють значний вплив на житлово-комунальне господарство українських міст, яке потребує реформування й модернізації, нових підходів, впровадження нових механізмів та інноваційних інструментів управління галуззю.

Слід зазначити, що успішне проведення процесів реформування та модернізації ЖКГ значною мірою залежить від ефективності управління цією сферою як на загальнодержавному, регіональному рівнях, так і на рівні кожної територіальної громади міста. Сьогодні питаннями формування й реалізації державної політики в сфері ЖКГ на загальнодержавному рівні займаються Кабінет Міністрів України (КМУ), Міністерство розвитку громад та територій України, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Міністерство розвитку громад та територій України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України і який, зокрема, забезпечує формування та реалізує державну регіональну політику, державну житлову політику і політику у сфері благоустрою населених пунктів, державну політику у сфері житлово-комунального господарства, державну політику у сфері поводження з побутовими відходами, формування державної політики у сфері архітектурно-будівельного контролю та нагляду, у сфері контролю житлово-комунального господарства та у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель [5].

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, є постійно діючим центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який утворюється Кабінетом Міністрів України. Зазначена комісія здійснює державне регулювання, моніторинг та контроль за діяльністю суб'єктів господарювання у сферах енергетики та комунальних послуг [6].

Аналіз системи управління ЖКГ на регіональному рівні свідчить, що у структурі обласних державних адміністрацій було утворено Департамент житлово-комунального господарства та будівництва, який здійснює безпосереднє управління ЖКГ області і до складу якого входить управління житлово-комунального господарства.

У період війни функції щодо управління сферою ЖКГ можуть бути покладені на тимчасові державні органи - військові адміністрації. Відповідно до статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» на військові адміністрації покладено повноваження щодо управління об'єктами житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, транспорту і зв'язку, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, забезпечення необхідного рівня та якості послуг населенню; забезпечення соціально-культурних закладів та населення паливом, електроенергією, газом та іншими енергоносіями; вирішення питань водопостачання; надання допомоги власникам квартир (будинків) в їх відбудові у разі пошкодження в результаті проведення бойових дій, терористичних актів, диверсій; вирішення питань збирання, транспортування, утилізації та знешкодження побутових відходів; затвердження маршрутів і графіків руху місцевого пасажирського транспорту незалежно від форми власності та ін. [7].

Управління об'єктами ЖКГ, що перебувають у комунальній власності, їх належне утримання та ефективну експлуатацію, надання необхідних житлово-комунальних послуг (ЖКП) здійснюють органи місцевого самоврядування. Вони мають широкі повноваження щодо управління та

регулювання ЖКГ відповідної територіальної громади. На рівні міста управління ЖКГ залежить від розмірів його території, чисельності населення, що проживає на цій території, наявності комунальних підприємств, установ ринкової інфраструктури та підприємницьких структур, галузей матеріального виробництва та обслуговування, громадських організацій та самого населення. Що стосується великих міст, то тут, як правило, питаннями розвитку ЖКГ займається Управління житлово-комунального господарства, що підпорядковується одному із заступників міського голови та працює у тісному зв'язку з профільною депутатською комісією відповідної міської ради.

Слід зазначити, що крім органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування управління ЖКГ здійснюють власники об'єктів та підприємств галузі, а також участь у процесі управління здійснюють трудові колективи, громадські організації, профспілки та громадяни.

На наш погляд, в умовах децентралізації влади і управління галуззю ЖКГ має бути зосереджено на локальному рівні. Щодо цього слушною є думка Ю. Голодника, який зазначає, що історичний досвід та сучасні тенденції вказують на те, що централізоване державне управління галуззю ЖКГ є неефективне та потребує максимальної децентралізації. На його думку, це зумовлюється тим, що ЖКГ притаманний здебільшого локальний характер обслуговування і концентрація об'єктів надання відповідних послуг у конкретних населених пунктах, тобто фактично система ЖКГ України є сукупністю житлово-комунальних господарств окремих населених пунктів [8, с.185].

Правові засади управління об'єктами ЖКГ та діяльності всіх суб'єктів господарювання у цій сфері, у тому числі і на рівні міста, визначені в Конституції України (ст. 142, 143) [9], Житловому Кодексі України (розділ II, ст. 13-18, ст. 24, 25) [10], Законі України «Про місцеві державні адміністрації» (ст. 15, 16, 18-20) [11], Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» (ст. 17, 18, 26-30, 60) [12], Законі України «Про житлово-комунальні послуги» [13] та низкою інших нормативно-правових актів. Зокрема, Закон України «Про житлово-комунальні послуги» став ключовим для реформування житлово-комунальної галузі, оскільки він фактично запустив ринок житлово-комунальних послуг, встановив чіткі правила взаємовідносин між надавачами та споживачами цих послуг, створив механізм захисту прав споживачів у цій сфері [13].

Формування ефективного механізму управління сферою ЖКГ та його функціонування в постійно мінливих ринкових умовах має здійснюватися відповідно до наступних принципів: поступова децентралізація управління і передача низки управлінських функцій у сфері житлово-комунальних послуг від центрального на місцевий рівень; орієнтація на різні форми власності в

сфері ЖКГ та розвиток конкурентного середовища; посилення антимонопольної політики в сфері ЖКГ; поділ функцій замовника та підрядника експлуатації житлового фонду; орієнтація на різні джерела фінансування; активне залучення населення до участі в управлінні розвитком ЖКГ.

Враховуючи специфіку галузі, важливе значення має визначення особливостей механізмів управління системою ЖКГ, які формуються під впливом факторів як ендогенного, так і екзогенного характеру та побудову такої системи управління в галузі, яка відповідала б як соціально-економічним, так і екологічним критеріям та передбачала наступне: збереження та підтримка матеріально-технічної бази ЖКГ, екологічна безпека, ступінь задоволення соціальних потреб населення та ефективність соціального захисту соціально незахищених категорій громадян, результативність дій всіх структур управління в рамках державної політики забезпечення стійкого розвитку сфери ЖКГ.

Зазначимо, що провідником будь-яких управлінських рішень є механізми управління. Саме тому, з метою удосконалення управління розвитком ЖКГ міста та підвищення ефективності цієї галузі потрібно забезпечити використання всього комплексу механізмів управління.

Одним з першочергових завдань щодо удосконалення управління розвитком ЖКГ є аналіз чинних нормативно-правових актів, внесення до них змін та розробка нових нормативно-правових актів, спрямованих на розв'язання існуючих у цій сфері проблем, створення правової основи модернізації галузі ЖКГ, реформування економічних відносин, бюджетного фінансування, формування договірних відносин між власниками житлового фонду і управляючими компаніями, службами замовника і підрядними організаціями [14].

На наш погляд, сьогодні, враховуючи сучасний стан і перспективи подальшого удосконалення управління розвитком ЖКГ у післявоєнний період, вкрай важливо прийняти Загальнодержавну програму відновлення і модернізації житлово-комунального господарства, у якій має бути визначено основні завдання, принципи, організаційно-правові та фінансово-економічні механізми, механізми кадрового забезпечення, інноваційні інструменти та пріоритетні напрями формування й реалізації державної політики в галузі ЖКГ, розробити відповідні програми на регіональному та місцевому рівнях, у тому числі в містах.

Погоджуємося з колективом вчених які вважають, що з урахуванням ситуації, що складається у сфері ЖКП українських міст та можливостей адаптації європейського досвіду доцільно комплексно використовувати економіко-правові інструменти прийняття рішень, що «на рівні територіальних

громад доцільною є розробка нормативно-правових документів, які враховуватимуть техніко-технологічні та організаційно-просторові особливості надання послуг з водопостачання та водовідведення, а також регіональні можливості використання альтернативних джерел енергії для надання послуг з електро- і теплопостачання та стимулювання зазначених процесів». Підтримуємо думку цих авторів, що на особливу увагу заслуговують питання фінансового забезпечення реформування сфери ЖКП міста [15].

Сьогодні, як зазначає Є. Градобоева, існує необхідність вирішення цілої низки питань у правовідносинах «держава (органи державної влади та місцевого самоврядування залежно від компетенції щодо регулювання певних відносин і процесів) – виконавці ЖКП (суб'єкти господарювання, що надають комунальну послугу; управитель багатоквартирного будинку) – споживачі (індивідуальний або колективний)». Це пов'язано, перш за все, з удосконаленням економіко-правового забезпечення регулювання діяльності підприємств міського господарства – виконавців ЖКП, у частині регламентації питань тарифоутворення та забезпечення якості [16, с. 139].

Важливим напрямом удосконалення управління розвитком ЖКГ міста має стати розвиток ринкових відносин, який передбачає, перш за все, демонополізацію обслуговування житлового фонду і формування ринку послуг. У процесі удосконалення управління розвитком ЖКГ однією з головних цілей є вирішення проблемних питань, які існують у житлово-комунальному господарстві та житловому фонді. Для модернізації об'єктів ЖКГ і відновлення житлового фонду держава, органи місцевого самоврядування та приватні інвестори повинні об'єднати свої зусилля та фінансові ресурси шляхом використання механізму державного приватного партнерства (ДПП) та інших механізмів співпраці. Разом з тим, слід зазначити, що не дивлячись на доцільність використання державно-приватного партнерства у житлово-комунальній сфері міст України, особливо в умовах кризового стану та дефіциту бюджетів усіх рівнів, дане питання потребує вдосконалення відповідного нормативно-правового забезпечення.

Доцільним також, на нашу думку, для впровадження в практику українських міст є досвід європейських країн щодо використання інноваційних інструментів розвитку ринку ЖКП, зокрема методології стимулювального регулювання (RAB-регулювання), характерною рисою якої є орієнтація на певні показники, частіше всього пов'язані з продуктивністю діяльності, задля створення та використання стимулів до підвищення ефективності господарювання в сфері ЖКГ, а також бенчмаркінгу (порівняльного аналізу) як інструменту покращення ефективності галузі ЖКГ через систематичний пошук економічно найбільш ефективного підприємства-

конкурента з метою впровадження кращого досвіду. У зв'язку з необхідністю проведення процесів модернізації ЖКГ доцільним є посилення моніторингу стану галузі на всіх управлінських рівнях, що дасть можливість своєчасно оцінювати результативність здійснюваних у галузі реформ, виявляти проблеми та приймати ефективні управлінські рішення щодо розвитку означеної галузі.

Ефективність управління розвитком ЖКГ міста та його функціонування значною мірою залежить від забезпечення галузі компетентними й висококваліфікованими кадрами, здатними вирішувати наявні проблеми й знаходити шляхи виходу із кризової ситуації, яка склалася на даний час в цій сфері. Для створення якісного кадрового потенціалу необхідно: розробити стратегічні засади кадрової політики у сфері ЖКГ, проводити моніторинг кадрових процесів, створити єдину електронну базу даних щодо кадрового забезпечення галузі та підгалузей ЖКГ, підвищити рівень професійної підготовки керівників та фахівців галузі, забезпечити взаємодію управлінь ЖКГ міста з вищими і середніми спеціальними навчальними закладами, установами професійної освіти щодо підготовки кадрів для потреб галузі.

Доцільно також, на нашу думку, забезпечити максимальне врахування європейських принципів і стандартів роботи з кадровим корпусом ЖКГ міста щодо «регулярного підвищення кваліфікації, використання тренінгових продуктів, спрямованих на покращення вмінь та вдосконалення основних компетенцій працівників; застосування антикорупційних механізмів, інструментів управління конфліктом інтересів; використання технологій управлінського лідерства, репутаційного менеджменту, стратегічного партнерства» [17].

Висновки. Таким чином, проведений аналіз сучасного стану та проблем функціонування житлово-комунальної сфери дає підстави визначити основні напрями удосконалення управління розвитком ЖКГ міста та запропонувати: здійснити процеси подальшої децентралізації, посилити роль місцевого самоврядування, передати низку управлінських функцій на локальний рівень та більш широко залучати населення до прийняття рішень щодо розвитку галузі; здійснити оптимізацію системи ЖКГ, на законодавчому рівні більш чітко прописати повноваження її окремих суб'єктів та гармонізувати інтереси всіх її учасників; створити правову основу модернізації галузі ЖКГ, удосконалити чинне законодавства у сфері житлово-комунального господарства, прийняти Загальнодержавну програму відновлення і модернізації житлово-комунального господарства, у якій має бути визначено основні завдання, принципи, механізми та пріоритетні напрями формування й реалізації державної політики в галузі ЖКГ, розробити відповідні програми на регіональному та місцевому рівнях, у тому числі в містах; забезпечити

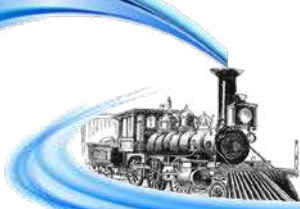

формування ринкових відносин у сфері управління та розвиток конкурентного середовища у житлово-комунальному комплексі; посилити та регулярно проводити моніторинг стану галузі на всіх управлінських рівнях, що дасть можливість своєчасно оцінювати результативність здійснюваних у галузі реформ, виявляти проблеми та приймати ефективні управлінські рішення щодо розвитку означеної галузі; впровадити нові організаційно-правові та фінансово-економічні механізми забезпечення розвитку ЖКГ, механізми вдосконалення кадрового забезпечення та інноваційні інструменти управління галуззю. Лише реформування й модернізація системи управління сферою ЖКГ з розвиненим ринком послуг дозволить ефективно розвивати ЖКГ українських міст у взаємодії з органами публічної влади центрального, регіонального та місцевого рівнів, забезпечить ефективне функціонування галузі з метою підвищення рівня і якості життя населення.

Література:

1. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. Ю.П. Сурмін, В. Л. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка., В.П. Трощинського, Ю.П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.
2. Хоцянівська Н. В. Аналіз фінансово-економічного стану підприємств житлово-комунального господарства. Підсумки роботи за 2018 рік / Міністерство розвитку громад та територій України. – URL : https://novgadm.cg.gov.ua/old/web_docs/33/2017/04/docs/Презентація%201.2.pdf.
3. Бізониц, Д.В. Інститутції державного управління розвитком житлово-комунального господарства сучасної України: сутнісні та нормативно-правові засади. // Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 3. http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/3_2021/38.pdf
4. Драган І. О. Модернізація житлово-комунального господарства в Україні: теорія, методологія, практика державного управління : монографія. – Донецьк : Юго-Восток, 2010. – 400 с.
5. Про затвердження Положення про Міністерство розвитку громад та територій України : постанова Кабінет Міністрів України від 30 квіт. 2014 р. № 197. – URL:]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/197-2014-%D0%BF#Text>
6. Закон України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 51, ст.833) – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540-19#Text>]
7. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 2 трав. 2015 р. № 389. – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
8. Голодник Ю. А. Управління житлово-комунальним господарством: аспекти вдосконалення. Порівняльно-аналітичне право. 2019. № 1. С. 184–187 <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/36123>
9. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
10. Житловий кодекс України від 30 черв. 1983 № 5464 : із змінами та доповненнями. – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text>.
11. Про місцеві державні адміністрації : закон України від 09 квіт. 1999 р. № 586. – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>.

12. Про місцеве самоврядування в Україні : закон України від 21 трав. 1997 р. № 280. – URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.
13. Про житлово-комунальні послуги : Закон України від 9 листоп. 2017 р. № 2189-VIII. – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19#Text>
14. Механізми розвитку житлово-комунального господарства: системи управління, ціноутворення, підготовки кадрів : монографія / Б. М. Данилишин [та ін.]. – Донецьк : Юго-Восток, 2014. – 351 с.
15. Мельникова М.В., Тарасевич О.В., Градобоева Є.С. Економіко-правові аспекти реформування сфери житлово-комунальних послуг українських міст. Економіка України. 2020. № 4. С. 56—72. https://http://economyukr.org.ua/docs/EU_20_04_056_uk.pdf
16. Градобоева Є. С. Шляхи удосконалення економіко-правового забезпечення регулювання діяльності підприємств міського господарства – виконавців житлово-комунальних послуг // Економіка та право. – 2019. – № 2 (53). – С. 133-142. – URL : <http://oaji.net/articles/2019/7058-1563454168.pdf>.
17. Гончарук Н.Т., Прудиус Л.В. Модернізація державної служби та управління людськими ресурсами в Україні // Аспекти публічного управління. – Д.: Грані, 2018. - Том 6, № 1-2 . – С.42-51.

References:

1. Entsiklopedychnyi slovnyk z derzhavnoho upravlinnia / uklad. Yu.P. Surmin, V. L. Bakumenko, A. M. Mykhnenko ta in.; za zah. red. Yu.V. Kovbasiuka., V.P. Troshchynskoho, Yu.P. Surmina [*Encyclopedic dictionary of public administration / compiled by. Y.P. Surmin, V.L. Bakumenko, A.M. Mikhnenko and others; edited by Y.V. Kovbasyuk, V.P. Troshchynsky, Y.P. Surmin*] - Kyiv: NAPA .
2. Khotsyanivska N. V. (2018). Analiz finansovo-ekonomichnoho stanu pidpriemstv zhytlovo-komunalnoho hospodarstva. Pidsumky roboty za 2018 rik / Ministerstvo rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy [Analysis of the financial and economic condition of housing and communal services enterprises. Results of work for 2018 / Ministry of Communities and Territories Development of Ukraine]. Retrieved from https://novgadm.cg.gov.ua/old/web_docs/33/2017/04/docs/Презентація%201.2.pdf [in Ukrainian].
3. Bizonych, D.V. (2021). Instytuttsii derzhavnoho upravlinnia rozvytkom zhytlovo-komunalnoho hospodarstva suchasnoi Ukrainy: sutnisni ta normatyvno-pravovi zasady [Institutions of public administration of the development of housing and communal services of modern Ukraine]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok- Public administration: improvement and development*. № 3. Retrieved from http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/3_2021/38.pdf [in Ukrainian].
4. Dragan I. O. (2010). Modernizatsiia zhytlovo-komunalnoho hospodarstva v Ukraini: teoriia, metodolohiia, praktyka derzhavnoho upravlinnia [Modernization of housing and communal services in Ukraine: theory, methodology, practice of public administration: monograph]. Yugo-Vostok [in Ukrainian].
5. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy : postanova Kabinet Ministriv Ukrainy vid 30 kvit. 2014 r. № 197 [On Approval of the Regulation on the Ministry of Development of Communities and Territories of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of April 30, 2014, No. 197]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/197-2014-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
6. Zakon Ukrainy «Pro Natsionalnu komisiuu, shcho zdiisniue derzhavne rehuliuвання u sferakh enerhetyky ta komunalnykh posluh» (Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2016, № 51, st.833) [The Law of Ukraine "On the National Energy and Utilities Regulatory Commission" (Bulletin of the Verkhovna Rada (VVR), 2016, No. 51, p. 833)]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540-19#Text> [in Ukrainian].

7. Zakon Ukrainy Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu vid 2 trav. 2015 r. № 389 [On the legal regime of martial law: Law of Ukraine of May 2, 2015, No. 389. 2015, No. 389]. (2015, May 2). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> [in Ukrainian].
8. Holodnyk Yu. A. (2019). Upravlinnia zhytlovo-komunalnym hospodarstvom: aspekty vdoskonalennia. Porivnialno-analitychne pravo. [Management of housing and communal services: aspects of improvement]. *Porivnialno-analitychne parvo - Comparative and Analytical Law*, 1, 184-187. Retrieved from <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/36123> [in Ukrainian].
9. Konstytutsiia Ukrainy : pryiniata na piatii sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy [Constitution of Ukraine: adopted at the fifth session of the Verkhovna Rada of Ukraine] (1996, June 28). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
10. Zhytlovyi kodeks Ukrainy vid 30 cherv. 1983 № 5464 : iz zminyamy ta Dopovnenniamy [Housing Code of Ukraine of June 30, 1983, No. 5464: as amended and supplemented]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text> [in Ukrainian].
11. Zakon Ukrainy Pro mistsevi derzhavni administratsii № 586 [On Local State Administrations: Law of Ukraine № 586], (1999, April 09). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> [in Ukrainian].
12. Zakon Ukrainy Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini [On Local Self-Government in Ukraine: Law of Ukraine].(1997, May 21). Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua> [in Ukrainian].
13. Zakon Ukrainy Pro zhytlovo-komunalni posluhy [On Housing and Communal Services: Law of Ukraine]. (2017, November 9). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19#Text> [in Ukrainian].
14. Danylyshyn B. M. (2014) *Mekhanizmy rozvytku zhytlovo-komunalnoho hospodarstva: systemy upravlinnia, tsinoutvorennia, pidhotovky kadriv*[*Mechanisms of development of housing and communal services: management systems, pricing, training*][in Ukrainian].
15. Melnikova M.V., Tarasevich O.V., Gradoboeva E.S. (2020). *Ekonomiko-pravovi aspekty reformuvannia sfery zhytlovo-komunalnykh posluh ukrainskykh mist* [Economic and legal aspects of reforming the sphere of housing and communal services of Ukrainian cities]. *Ekonomika Ukrainy - Economy of Ukraine*, 4, 56-72. Retrieved from http://economyukr.org.ua/docs/EU_20_04_056_uk.pdf [in Ukrainian].
16. Gradoboeva E. S. (2019). *Shliakhy udoskonalennia ekonomiko-pravovoho zabezpechennia rehuliuвання діяльності підприємств міського господарства – виконавців зhytlovo-komunalnykh posluh* [Ways to improve the economic and legal support for regulating the activities of municipal enterprises - performers of housing and communal services]. *Ekonomika i parvo - Economics and law*, 2 (53), 133-142. Retrieved from <http://oaji.net/articles/2019/7058-1563454168.pdf>. [in Ukrainian].
17. Honcharuk N.T. & Prudius L.V. (2018). *Modernizatsiia derzhavnoi sluzhby ta upravlinnia liudskymy resursamy v Ukraini* [Modernization of the civil service and human resources management in Ukraine]. *Aspekty publichnoho upravlinnia - Aspects of public administration*, 1-2, 42-51[in Ukrainian].